

כְּשִׁינְצָאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים דְּבַר, עַד שֶׁהֻטְעוּ לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ הַזֶּה, שֶׁכְּתוּב אָרֶץ מְמַנָּה יֵצֵא לֶחֶם, וְאֵז נִכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְדַעַת וּלְהַפִּיר אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְתִינוּק לֹא יוֹדֵעַ וְלֹא מִפִּיר עַד שֶׁטּוּעַם לֶחֶם שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה.

יִשְׂרָאֵל לֹא יָדְעוּ וְלֹא הִכִּירוּ בַּדְּבָרִים שֶׁלְמַעֲלָה עַד שֶׁאָכְלוּ לֶחֶם עֲלִיּוֹן, וְאֵז יָדְעוּ וְהִכִּירוּ אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם, וְרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיִּשְׂרָאֵל יָדְעוּ יוֹתֵר בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂרָאוּי לְאָרֶץ הַזֶּה, וְלֹא יִכְלוּ, עַד שֶׁטּוּעְמוּ לֶחֶם מְאוֹתוֹ הַמְּקוֹם, וּמִי הוּא? שְׁמַיִם, שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת טו) הַנְּנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְאֵז יָדְעוּ וְהִסְתַּכְּלוּ לְאוֹתוֹ מְקוֹם. וְעַד שֶׁאָכְלוּ לֶחֶם מְאוֹתוֹ מְקוֹם, (וְעַד שֶׁלֹּא אָכְלוּ לֶחֶם בְּאֵלוֹ הַמְּקוֹמוֹת) לֹא יָדְעוּ דְּבַר וְלֹא הִכִּירוּ.

בָּא רַבִּי יוֹסִי וּנְשָׁקוּ. אָמַר, וַדַּאי עַל זֶה הָעִיר אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזֶה, וְעַל כֵּן הִרְאִיתִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְדַעַת הִיָּה הַלֶּחֶם. קָמוּ וְהִלְכוּ. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים רָאוּ שְׁנֵי פְרוֹת, אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נִקְבָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵינן לָנוּ דְּבַר בְּעוֹלָם שְׂאִינוּ זָכָר וְנִקְבָּה, וְכָל מָה שֶׁבְּאָרֶץ - כָּךְ גַּם בַּיָּם.

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, וַיִּבֶא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בְּעָרֵב וַתֵּצֵא לָאָה לְקָרְאָתוֹ וְגו'. וַתֵּצֵא לָאָה לְקָרְאָתוֹ, מִיֵּן יָדְעָה? הֲרִי אָמְרוּ שְׂגָעָה הַחֲמוֹר, וְלָאָה יָדְעָה וַיֵּצֵא אֵלָיו, וְגַרְם לוֹ שִׁינְצָא מִמֶּנָּה יִשְׁשָׁכֵר. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב יִשְׁשָׁכֵר חֲמוֹר גָּרַם, אֵל תִּקְרִי גָרַם אֶלָּא גָרַם, שֶׁהַחֲמוֹר גָּרַם לוֹ. אָמְרָה לָאָה: וַדַּאי יָדַעְתִּי שְׂאֵם יִכְנַס יַעֲקֹב לְמִשְׁפַּח דְּרַחֵל, אֵינן

נִהְמָא. כִּיּוֹן דְּאָכִיל נִהְמָא, אֲתַעַר לְמַנְדַּע וְלֹא שְׁתַּמוּדְעָא. כָּךְ כַּד נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא הָווּ יָדְעֵי מַדִּי, עַד דְּאֻטְעִים לוֹן קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֶחֶם מִהַאי אָרֶץ, דְּכַתִּיב אָרֶץ מְמַנָּה יֵצֵא לֶחֶם, וּכְדִין עָאלוּ יִשְׂרָאֵל, לְמַנְדַּע וְלֹא שְׁתַּמוּדְעָא לִיהַ לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וַיִּנוּקָא לֹא יָדַע, וְלֹא אֲשַׁתְּמוּדְעָא, עַד דְּטְעִים נִהְמָא דְהַאי עֲלִמָּא.

יִשְׂרָאֵל לֹא יָדְעוּ, וְלֹא אֲשַׁתְּמוּדְעוּ בְּמַלְיָן דְּלַעֲיִלָּא, עַד דְּאָכְלוּ לֶחֶם עֲלָאָה, וּכְדִין יָדְעוּ וְאֲשַׁתְּמוּדְעוּ בַּהֵהוּא אֲתֵר וּבְעָא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דִּינִדְעוּן יִשְׂרָאֵל יִתִּיר, בַּהֵהוּא אֲתֵר דְּאֲתַחְזִי לְהַאי אָרֶץ. וְלֹא יִכִּילוּ, עַד דְּטְעִמוּ לֶחֶם, מִהֵהוּא אֲתֵר, וּמֵאֵן אִיהוּ, שְׁמַיִם. דְּכַתִּיב, (שְׁמוֹת טו) הַנְּנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וּכְדִין יָדְעוּ וְאֲסַתְּפְלוּ בַּהֵהוּא אֲתֵר, וְעַד דְּאָכְלוּ לֶחֶם מִהֵהוּא אֲתֵר, (ס"א וְעַד דְּלֹא אָכְלוּ לֶחֶם מֵאֵלִין אֲתֵרִי) לֹא יָדְעוּ מִיָּדִי וְלֹא אֲשַׁתְּמוּדְעוּ.

אָתָּא רַבִּי יוֹסִי וּנְשָׁקִיָּה. אָמַר, וַדַּאי עַל דָּא אֲתַעַר לוֹן קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּהַאי, וְעַל דָּא שִׁירוּתָא דִּישְׂרָאֵל לְמַנְדַּע, לֶחֶם הָוָה. קָמוּ וְאֲזִלוּ, עַד דְּהָווּ אֲזִלוּ, חֲמוֹ תְרִי דְרַמוּסְקִין, חַד דְּבַר וְחַד נוּקְבָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לִית לָן מְלָה בְּעֲלִמָּא, דְּלֹא הָוִי דְּבַר וְנוּקְבָא, וְכָל מָה דִּי בְּאַרְעָא, הֲכִי נְמִי בִּימָא. פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (בְּרֵאשִׁית ל) וַיִּבֶא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בְּעָרֵב וַתֵּצֵא לָאָה לְקָרְאָתוֹ וְגו', וַתֵּצֵא לָאָה לְקָרְאָתוֹ, מִנְּא יָדַעַת. הָא אָמְרוּ דְּגָעָא חֲמָרָא, וְלָאָה יָדַעַת, וְנִפְקַת לִיהַ, וְגָרַם לִיהַ דְּנִפְקַ מִנְּהַ יִשְׁשָׁכֵר. הָדָא

הוּא דְּכַתִּיב יִשְׁשָׁכֵר חֲמוֹר גָּרַם, אֵל תִּקְרִי גָרַם, אֶלָּא גָרַם דְּחֲמָרָא גָרַמָּא לִיהַ. אָמְרַת לָאָה, וַדַּאי יָדַעְנָא דָּאי יִיעוּל יַעֲקֹב בְּמִשְׁפַּח דְּרַחֵל, לִית לִי

לי להוציא אותו, אלא אחכה לו
כאן ויכנס למשכני.

בי שכו שכרתיך בודאי בני, מה
זה בודאי בני? משום שנוח
ליעקב על זה, שאלו מסייעים
להוליד. ויעקב היה יודע שהדבר
לא עומד בבודאים, אלא למעלה.
פתח ואמר, מושיבי עקרת הבית
אם הבנים שמחה הללויה. אמר
רבי חזיא, רוח הקדש אומרת:
מושיבי עקרת הבית - זו רחל. אם
הבנים שמחה - זו לאה. מושיבי
עקרת הבית - זה העולם התחתון.
אם הבנים שמחה [הללויה] - זה
העולם העליון. משום כך
הללויה.

אמר רבי יהודה, כל השבטים
הללו הם תקונים שלמטה, וכלם
כמו שלמעלה. בא ראה, כי שכו
שכרתיך - לקחת ממנו הגוף, ומי
הוא? תורה. שכו שכרתיך - לך,
לגופך ממש. שכו שכרתיך -
להוליד את דמותך.

מכאן מי שעוסק בתורה, יורש
את העולם הבא ויורש את נחלת
יעקב. יורש העולם הבא, שכתוב
יששכר, יש שכו, (ירמיה לא) כי יש
שכו לפעלתך, וכתוב (משלי ח)
להנחיל אהבי יש ואצרתיהם
אמלא.

בי ילדתי לו ששה בנים. אמר רבי
חזקיה, אלו מעלה ומטה וארבעת
הצדדים של העולם. ומי שמאריך
באחד, צריך לו להמליך את
הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה
ולארבעת צדדי העולם, והיינו
אחד.

אמר רבי חזקיה, כתוב (שיר ב) על
הרי בטר, וכתוב (שם ח) על הרי
בשמים. מי הם הרי בשמים? אלו
ששת הבנים של לאה שכוללים

אמר רבי חזקיה, בתיב, (שיר השירים ב) על הרי בטר, וכתוב, (שיר השירים ח) על

לאפקא ליה, אלא אוריה ליה הכא, ויעול
במשכני.

בי שכו שכרתיך בודאי בני, (בראשית ל) מאי
בודאי בני, בגין דניחא ליה ליעקב על
דא, דאלין מסייעין לאולדא. ויעקב הוה
יודע, דמלה לא קיימא בבודאים, אלא
לעילא.

פתח ואמר, (תהלים קיג) מושיבי עקרת הבית
אם הבנים שמחה הללויה. אמר רבי
חזיא רוחא דקודשא קאמר, מושיבי עקרת
הבית, דא רחל. אם הבנים שמחה, דא
לאה. מושיבי עקרת הבית, דא עלמא
תתאה. אם הבנים שמחה (הללויה), דא עלמא
עלאה, בגיני כך הללויה.

אמר רבי יהודה, כל אלין שבטין, תקונין
דלתתא אינון, וכלהו פגוונא
דלעילא. תא חזי, כי שכו שכרתיך, לנסבא
מניה גופא ומאן איהו תורה. שכו שכרתיך,
לך, לגופך ממש. שכו (דף קנח ע"א) שכרתיך,
לאולדא דיוקנך.

מהבא, מאן דלעי באורייתא, אחסין
עלמא דאתי ואחסין אחסנתא
דיעקב. אחסין עלמא דאתי, דכתיב יששכר
יש שכו, (ירמיה לא) כי יש שכו לפעלתך.
וכתיב, (משלי ח) להנחיל אהבי יש ואצרתיהם
אמלא.

בי ילדתי לו ששה בנים. אמר רבי
חזקיה, אלין עילא ותתא וארבע סטרין
דעלמא. ומאן דאריך באחד, בעי ליה
לאמלכא לקדשא ברוך הוא לעילא ותתא,
ולארבע סטרי דעלמא, והיינו אחד.

אמר רבי חזקיה, בתיב, (שיר השירים ב) על הרי בטר, וכתוב, (שיר השירים ח) על